

Nye vandplaner: Vi skal have ambitionerne tilbage

I skrivende stund – april 2021 – kender vi end ikke udkastet til nye vandplaner for den næste vandplanperiode frem til 2027. Arbejdet er igen udsat og forsinket – denne gang på grund af forhandlinger om landbrugets klimapåvirkning. Først derefter kommer forslaget til nye planer, og miljøministerens forslag til indsats mod de miljøfremmede, farlige kemikalier i vandmiljøet lader også vente på sig. Måske er vi lidt klogere, når Vand & Jord udkommer, måske skal vi helt hen på eftersommeren?

Men jeg tør godt forudsige, at en stor del af den politiske debat kommer til at fokusere på landbrugets kvælstofindsats. Hvor store byrder kan man lægge på landbruget og kan det ikke gøres mere lempeligt? Det er en skam og alt for snævert.

Store dele af den danske vandmiljøindsats fra begyndelsen af 1980'erne var en succes. Grundige analyser af vandmiljøets elendige tilstand lå bag de planer, som blev iværksat. Og planerne virkede. En indsats over for landbrugets udledninger af næringsstoffer og en massiv renseindsats over for byernes og industriens spildevandsudledninger betød, at det danske vandmiljø fik det bedre, om end vi langt fra kom i mål. En væsentlig sideeffekt af spildevandsindsatsen blev, at danske vandvirk-somheder inden for renseteknologi og udstyr fik et gevaldigt forspring og i mange år kunne skabe nye eksportbaserede arbejdspladser i vandsektoren efterhånden som andre lande langsomt skruede deres ambitioner op i miljø-indsatsen. Gode regler skaber innovation og marked. Sådan var det dengang, og sådan kunne det også være i dag.

Desværre rækker udviklingen i stå i begyndelsen af 00-erne. EU fik ganske vist vedtaget sit Vandrammedirektiv, som skulle skabe "god økologisk tilstand" i kystvande, søer, vandløb og grundvand, og det burde have skærpet vandmiljøindsatsen væsentligt i hele Europa og dermed udbygget Danmarks teknologiske førerposition. Men i stedet blev det den fremherskende politiske ambition at slække på miljømålene og udskyde de nødvendige indsatser så langt som muligt. Vandløb og søer blev pillet ud af planerne, og fokus var på forurenernes vilkår frem for miljøet og den brede befolkning.

Nu nærmer vi os så 3. vandplanperiode un-

Gudenaen ved Resenbro. Foto: Bent Lauge Madsen.

der Vandrammedirektivet, og debatten går stadig på, at indsatsen ikke må blive for dyr (for landbruget), og om vi ikke kan skære lidt (mere) ned på ambitionsniveauet?

Det er på høje tid, at vi vender tilbage til den fremsynede tilgang. At vi tør fokusere på de positive gevinster ved at forstærke indsatsen for et rent vandmiljø. Udsigten til, at vi kan bade ved vores kyster i sensommeren uden at blive ramt af giftige alger på grund af iltvind. At også spildevandet fra de mange spredte bebyggelser i det åbne land bliver rensat. At vi kan bade hele året rundt uden sundhedsfare på grund af overløb fra kloakerne med ubehagelige bakterier og miljøfremmede kemikalier. At lystfiskere og natur-elskere kan opholde sig ved vores mange dejlige vandløb og måske oven i købet se eller fange en fisk.

En sådan ambitiøs indsats skal rumme både udledninger fra landbruget og spildevandet fra husholdninger og industri. Hvis vi griber det rigtigt an, kan vi oven i købet igen skabe en førerposition for danske vandteknologi. Vandplanerne bør suppleres med opdaterede spildevandsplaner i alle kommuner, hvor nye og teknologisk opdaterede rensningsanlæg udover bedre rensning for næringsstoffer og miljøfremmede stoffer også vil kunne være moderne ressourceanlæg, der genvinder fx fosfor, og som udnytter det organiske indhold i spildevandet til at producere energi og nye materialer. Moderne rensningsanlæg bør være ressource-fabrikker – i overensstemmelse med tankegangen om cirkulær økonomi.

På verdensplan skal langt mere spildevand i henhold til FN's verdensmål renses før udled-

ning til omgivelserne. Hvis vi lykkes med at eksportere den nyeste danske teknologi og vi den om klimavenlig vandrensning, kan vi gavne både det globale klima og det lokale miljø.

Det bliver en stor opgave at nå Vandrammedirektivets mål om god økologisk og kemisk tilstand i vores vandmiljø i 2027. Vi bliver nødt til at gribe opgaven an på en ny og anderledes måde, hvis vi skal i mål. Erfaringerne fra de to første vandplanperioder viser, at kommunerne er bagud med de fastlagte opgaver i forhold til spildevand og indsatsen over for vandløb og søer i øvrigt. Og staten er i endnu højere grad fodslæbende, når det kommer til at kortlægge og reducere udledningen miljøfremmede, farlige kemikalier.

Opgaverne i den kommende vandplanperiode bør derfor beskrives med faste deadlines, og vi kunne ønske et langt stærkere tilsyn med, at opgaverne rent faktisk bliver gennemført. Folketinget kan fx udbede sig en årlig opgørelse af, hvordan arbejdet skrider frem, og hvordan den ansvarlige minister vil rette op på mangler og forsømmelser.

Lad os se på vandmiljøet med lidt større perspektiv end kvælstofreduktion og landbrug. Lad os se på de kommende års vandmiljøindsats som en mulighed for at udvikle løsninger, som kan blive til gavn for både natur, miljø og klima. Og lad os udnytte den til at skabe et teknologisk forspring, som vil være til gavn for fremtidens arbejdspladser og eksport af grønne danske teknologier til hele verden.

*Søren Bukh Svenningsen,
direktør i Dansk Miljøteknologi*